

نوروز در جمهوری آذربایجان

باکو ایرنا مردم مسلمان جمهوری آذربایجان در سال جاری میلادی برای 28 سال متوالی پس از استقلال این کشور عید نوروز را به عنوان یکی از اعیاد باستانی این کشور به طور رسمی جشن می گیرند .

نوروز در جمهوری آذربایجان که مردم آن همراه با مردم ایران و سایر کشورهای منطقه از سابقه تمدنی و تاریخی یکسان برخوردار هستند از دیرباز جشن گرفته می شود .

** تاریخ برگزاری عید نوروز در جمهوری آذربایجان

تاریخ برگزاری جشن نوروز در جمهوری آذربایجان همانند ایران به چند هزارسال پیش برمی گردد و این عید در واقع جزو آیین و سنن ملی مردم این کشور به شمار می رود .

انعکاس گسترده آیین و رسوم عید نوروز در فرهنگ مردم همچنین ماخذ و منابع تاریخی جمهوری آذربایجان نیز حاکی از سابقه دیرینه برگزاری این عید در این کشور می باشد .

با وجود این که در زمان حکومت 70 ساله شوروی محدودیت های خاص از سوی رژیم کمونیستی در جمهوری آذربایجان اعمال می شد، اما مردم به سنن و رسوم ملی و معنوی خود از جمله آیین های عید نوروز پای بند بوده و به اشکال مختلف این عید را جشن می گرفتند .

در زمان شوروی مردم آذربایجان این عید را فقط در داخل خانواده برگزار می کردند و زمامداران شوروی یک بار در سال 1966 اجازه جشن این عید را به طور رسمی در جمهوری آذربایجان صادر کردند و در همان سال نوروز در این جمهوری شکوهمند برگزار شد . ولی در سال های بعدی و تا فروپاشی شوروی محدودیت هایی برای برگزاری رسمی این عید خجسته اعمال شد .

پس از فروپاشی شوروی و استقلال ملی جمهوری آذربایجان در سال 1991 میلادی ، یکی از اقدامات اولیه دولت باکو احیای ارزش های ملی و معنوی از جمله برگزاری رسمی مراسم عید نوروز در سراسر این کشور بود .

امروز نوروز در جمهوری آذربایجان بسیار با شکوه برگزار می شود و شباهت و نزدیکی سنت ها و آیین های نوروزی این کشور به مراسم نوروز در کشور ایران، بیش از دیگر کشورهای همسایه می باشد .

آمدگی برای نوروز از شب یلدا کی کوچک که در جمهوری آذربایجان 'کیچیک چی له' نام دارد ، شروع می شود و از این روز به بعد همه در تدارک روز عید نوروز هستند .

** آیین چهارشنبه سوری در جمهوری آذربایجان

اولین آیین های نوروزی در جمهوری آذربایجان با برگزاری مراسم خاص چهارشنبه شب قبل از روز عید نوروز شروع می شود .

در جمهوری آذربایجان روز سه شنبه هفته 'چرشنبه آخشامی' نام دارد و مردم این کشور چهار تا سه شنبه آخر ماه اسفند را در استقبال از عید نوروز به ترتیب 'سو چرشنبه سی' (چهارشنبه آب)، 'اد چرشنبه سی' (چهارشنبه آتش)، 'تورپاق چرشنبه سی' (چهارشنبه خاک) و 'آخر چرشنبه' یا 'ئیل چرشنبه سی' (چهارشنبه آخر و یا چهارشنبه باد) نامیدند .

این سنت به رسم یاد آوری چهار عنصر حیاتی زمین، آب، باد، خاک و آتش نام گذاری شده است. البته جشن های این روزها در شب سه شنبه صورت می گیرد .

عناوین مذکور چهارشنبه های آخر سال بر باورهای مردم جمهوری آذربایجان درباره فرا رسیدن بهار و پایان فصل زمستان متمرکز بوده در اول آتش افروخته می شود و باد آن را به قله کوه ها برده برف ها را آب می کند و این آب به دامنه کوه ها و مراتع جاری شده خاک را جانی دوباره می دهد و از این خاک رویش سبز زندگی آغاز می شود .

در چهارشنبه آخر سال همانند مراسم چهارشنبه سوری در ایران، مردم در حیاط خانه ها یا در محله ها، آتش روشن می کنند و هر کس به اندازه توانایی خود از روی آتش می پرد و می گوید همه دردها و رنج هایم روی آتش ریخته شود .

روشن کردن آتش در چهار تا سه شنبه شب آخر ماه اسفند در جمهوری آذربایجان با علاقه خاص اجرا می شود و در همان شب در همه محلات شهر باکو و شهرها و شهرستان های این کشور می توان شاهد این آیین نوروزی بود .

مردم جمهوری آذربایجان به چهارشنبه سوری که در این کشور به آن چرشنبه آخشامی می گویند ارزش و توجه خاص قابل هستند و در سفره شام این روز انواع غذاها و به خصوص غذای تهیه شده از ماهی چیده می شود .

در این کشور بر اساس باورهای دیرینه نوروزی بر سر سفره چهارشنبه سوری و عید باید همراه با انواع غذاها حتما غذای تهیه شده از ماهی وجود داشته باشد .

** سمنی ' (سمنو) نماد فرا رسیدن عید نوروز و آیین سفره عیدی در جمهوری آذربایجان
خیس کردن گندم چند روز قبل از عید برای کاشتن سبزه عید نوروز که در جمهوری آذربایجان 'سمنی' (semeni) گفته می شود یکی از آیین ها و نمادهای اصلی نوروزی در جمهوری آذربایجان به شمار می رود .
چیدن سفره نوروز (خنچه) نیز مخصوص آیین های نوروزی در جمهوری آذربایجان می باشد و با کشورهای دیگر فرق می کند چه در چهارشنبه سوری (چرشنبه آخشامی) و چه در روز اول عید (نوروز بایرامی).
غذاها و شیرینی هایی که داخل سفره (خنچه) می گذارند عبارت است از : پلو، شکر پاره، شکر چورپی (نان قندی)، پاخلاوا (باقلاوا) و دیگر شیرینی جات محلی و بومی شهرهای مختلف جمهوری آذربایجان، کشمش، پسته، بادام، فندق، گردو و تخم مرغ رنگ و تزیین شده می باشد.
با این همه بر سر سفره همه خانواده ها سمنو گذاشته می شود و در اماکن عمومی نیز تصاویر بزرگ از این نماد عمده عید نوروز نصب می شود .
در فرهنگ عام مردم جمهوری آذربایجان هرچند هفت سین در سفره عیدی تبلور می یابد ولی به آن چندان هم رعایت نمی شود .

** آیین های خاص عید نوروز
مراسم «پاپاق آتماق» یا کلاه گردانی از جمله آیین های اجرا شده چه در چهارشنبه سوری و چه در شب عید نوروز است که بیشتر پسرها در آن شرکت دارند.
آنها در خانه همسایه ها را می زنند و صاحب خانه در کلاه آنها چیزهای خوردنی مانند شکر بوره، باقلاوا، فندق، سیب و شکلات می گذارند.
بعضی دختران نیز در این شب فال گوش می ایستند که به زبان آذری 'قولاخ فالی' می گویند. آنها مخفیانه به سخنان همسایه گوش می دهند و آن ها را به نیکی تفسیر می کنند.
عید نوروز در جمهوری آذربایجان را بدون کسا (Kosa) و کچل (kechel) و بهار قیزی (دختر بهار) و شکر پاره (شیرینی مخصوص جمهوری آذربایجان) و پاخلاوا (باقلاوا) نمی توان تصور کرد.
بنا به رسم قدیمی هم اکنون نیز در روزهای اول عید نوروز عده ای با پوشیدن لباس مخصوص شخصیت کسا (Kosa) و کچل (kechel) و بهار قیزی (دختر بهار) را اجرا می کنند و طی مراسم های خاص برنامه های در وصف از بهار با حضور آنها اجرا می شود .
خانه تکانی قبل از فرا رسیدن نوروز از دیگر آیین های نوروزی مردم جمهوری آذربایجان به شمار می رود .
در جمهوری آذربایجان در آستانه عید نوروز برای برگزاری با شکوه این عید مهم مردم این کشور کارهای مقدماتی خاص در باکو و سایر شهرها و شهرستانها اجرا می شود .
همه ساله در روز اول عید نوروز مراسم با شکوه با حضور رئیس جمهوری و سایر مقامات جمهوری آذربایجان در مقابل در ورودی ایچری شهر بخش تاریخی پایتخت جمهوری آذربایجان و بولوار این شهر برگزار می شود .
در چارچوب جشن عید نوروز جشنواره های هنری و فرهنگی در باکو و سایر شهرهای جمهوری آذربایجان برگزار می شود .

در سال جاری نیز در آستانه عید نوروز ' جشنواره بین المللی بهار ' از سوی نهاد دولتی خدمات عمومی ' آسان خدمت ' جمهوری آذربایجان با حضور نمایندگان کشورهای حوزه نوروز از جمله ایران ، ترکمنستان ، قزاقستان و ازبکستان در شهرهای قوبا ، شکی و ماسالی این کشور برگزار شد .
رایزنی فرهنگی سفارت جمهوری اسلامی ایران نیز با برپایی غرفه ملی بازدیدکنندگان را با قدمت فرهنگ و تمدن ایرانی و آیین و رسوم برگزاری جشن باستانی نوروز مردم کشورمان آشنا کرد .
جشن های عید نوروز در باکو را بیشتر در 'ایچری شهر' بخش تاریخی و دیدنی پایتخت جمهوری آذربایجان که مکان بسیار جالب برای ساکنان این شهر و گردشگران خارجی به شمار می رود ، می توان مشاهده کرد .
در این مکان مراسم های نوروزی اجرا و غذاهای محلی و انواع کباب ها طبخ می شود و نیز در غرفه هایی مختلف انواع صنایع دستی و شیرینیجات و مرباجات به فروش می رسد
بنا به تصمیم هیات دولت جمهوری آذربایجان در سال جاری در رابطه با عید نوروز 5 روز در این کشور تعطیل رسمی اعلام شده است .